

Bárhoz jelen lehet a művészet

A dombtetőn vakítófényen hívja föl magára a figyelmet a nagy tornácok háza. Mint a falusi házak búcsú előtt. A méretén azonban látható, hogy nem lakóhely, hanem vendégfogadó. Neve: Aranykorona.

Sok ilyen, a régi vidéki fogadóokra emlékeztető vendéglő épült mostanában, lehetőleg sok fával, lehetőleg zsupotóval, a külső, a belső falon, esetleg mindjárt a bejártnál valamiféle népi ihletésű, vagy a betyárvilágot imitáló szimbólummal. Ez az épület a solymári dombon nem ilyen imitáció. Valóban a stílus-érzékkel tervezett, a parasztházak formái szépségét őrző ház.

— Abban mindjárt kezdetben biztos voltam, hogy minden főfőhár lesz — mondja Moldoványi István a tulajdonos. — Aztán egy átdolgozott éjszaka után, amikor fáradt voltam, annyira, hogy már aludni sem tudtam, lapozgatni kezdtem a Képes Újságot. Néhány sort közöltek arról, hogy él Solymáron valaki, aki mennyezetkaszettákat fest. Megpróbáltam elképzelni, milyen lehetne ez a vendéglő, ami akkor még tényleg csak képzelet volt... Megkerestem Máriát és megállapodtunk.

Mária, dr. Pákayné Hajnal Mária társaságunkban ül az ő csodaszép festett mennyezete alatt, az étteremben és leplezetlenül elégedett a munkájával. Valamennyi kazetta más-más minta, egyéges szerkesztésben, olajjal festve. A színek éppúgy ragyognak, mint a kalocsai pingáló-asszonyok ecsetje nyomán.

— Ez nem kalocsai — tiltakozik a művész —, nem is matyó, egyáltalán nem másolat. Igaz, alaposan tanulmányoztam a népművészetet, tanulmányoztam a templomok kazettás szerkesztését is, s mint valami turmizgépbe, hullottak belém az élmények, az ismeretek. Amikor bele-

fogtam ebbe a munkába, akkor valóban spekuláltam, szerkesztettem, rajzoltam, de a festés stádiumában már magától jött föl belőlem mindaz, amit az évek során összegyűjtöttem.

— Talán mégsem magától — vetem közbe, de Hajnal Mária letorkol, mint aki beismerő vallomást tesz:

— Értem én, hogy amit mondok, meglehetősen dilettáns kijelentés. Mi az, hogy magától ment a festés? Nem tudtam, mit csináljak? Tudta az ecset és a kezem...

Amikor arról faggatom, hogyan, miből keverte az eleven színeket, milyen anyagra festett, s azt hogyan munkálta meg, akkor kiderül, hogy még a kőművest is ellenőrizte — és persze utasította —, amikor a kész kazetták a mennyezetre kerültek, úgy, hogy az a bizonyos „ihlet” olyan tudatosan működött, ahogyan egy nyugalmazott politéchnikai tanárnótól elvárható.

Hajnal Mária számára — bármily érzelmesen is hangzik —, ez a hatalmas munka kései találkozás volt a hajdani, ifjúkori szerelemmel. Mindig festőművész szeretett volna lenni, de úrlány lett, majd kiszolgáltatott feleség, azután kötelességtudó tanárnő, s végül egy merész lépés után önmagát kutató szabad egyéniség, aki azt hitte, nagy diadalát véghezvitte azzal, hogy saját kezével felépítette a házat.

— A manzárdon keresztüljűt a szél — meséli —, s amikor felraktam a rostlemez és telefestettem, hogy szép is legyen, akkor gondoltam először arra, hogy önmagam előtt mást is bizonyítanom kell. Elvittem a munkámat a Népművészeti Vállalathoz, ahol azt lezsűrítették és kaptam egy „ütlevelet”. Kérdésemre, hogy most mihez kezdhetek ezzel az igazolással, hogy népművész vagyok, valóban azt vá-

lasztolták, azt, amit minden magyar állampolgár az útlevelel. Rajtam múlik, mire használom, hová jutok vele. De megsűtötték, hogy a kazettafestésben látnak fantáziát, mert senki sem csinálja. Na, akkor vártam.

Moldoványi István — mint valami műértő — arról beszél, hogy már mitológiai jelentést is találtak intellektuális vendégei a stilizált virágokban. Hajnal Mária tiltakozik. Az étterem vezetője ritka vendéglátóipari filozófiát ad elő. Kijelenti, hogy ő boldog, mert szeret szép környezetben dolgozni.

— A belépőkön is megfigyeltem — mondja —, hogy első tekintetük a mennyezetre esik. Megállapítják: nagyon szép. Amikor leülnek, fokozott figyelemmel vizsgálják az abrosz tisztaságát. Az is rendben van. Ettől fogva a klasszikus vendéglátás eleganciáját várják el. A környezet itt mindent meghatároz. Olyan lenyűgöző hatású Mária mennyezete, hogy a vendégek is először szinte megszeppennek, s csak aztután kezdenek el viselkedni. Tudja — néz rám teli mosollyal — a művészet mindent jellemez. Én magam estére mindig megborotváltok és átöltözöm...

Hajnal Mária számára mindez mást jelent: — Képes voltam önmagamnak bizonyítani. — Nagy lendülettel hátracsapja fehér haját. Egy idős hölgy hosszú, küzdelmes évek után felébredt halottnak hitt tehetségét. Ugyanakkor egy intelligens, kitűnő szakember, akinek elegendő pénze volt a családi kasszában, s hozzá ötlete, fantáziája, jó ízlése — hangsúlyozom: nem állami zsebre — mecénási szerepre mert vállalkozni, létrehozott egy ritka „vállalkozást”, amelynek csodájára járunk.

Es persze, az étlap is változatos.

Kovács Júlia

Írók a könyvsátraknál

Ma a budapesti könyvsátraknál a következő írók dedikálnak. 11 órától Esterházy Péter a Váci utcában. 15 órákor Krunák Emese a Deák téren. 16-tól Bart István a József körúton, a Népszabadság Könyvesboltban, Major Tamás a Petőfi Sándor utcában, Szakonyi Károly a Váci utcában, Rákos Sándor a Liszt Ferenc téren.

17 órától a könyvhet kiállítás íróvendégei közül Mircea Ciobanu és Nino Nikolov a Váci utcában. Ugyanott dedikál ebben az időpontban Pusztaszeri László is. A Víg-színház előtt Kolozsvári Grandpierre Emil. A Liszt Ferenc téren Molnár Géza. 18-tól a Víg-színháznál Hankiss Ágnes.

Interfórum '84

Idén hatodik alkalommal rendezik meg az Interfórumot, amelynek most másodízben Keszthely a vendéglátó városa. 1971 óta 2-3 évenként az MTV és a Nemzetközi Koncertigazgatóság koprodukciójában ifjú zeneművészek lépnek a pódiumra nemzetközi szaktekintélyek előtt. A seregszemle célja nemzetközi viszonylatban is sajátos, miután nem verseny, nem fesztivál, „csupán” bemutatkozási lehetőség az új tehetségek számára lemezzáruk, rádiós szakemberek, kritikusok előtt.

Az idei Interfórumra a rendezők számos országból várnak művészeket.

A záróhangversenyt (június 5-én) a Pesti Vigadóban közvetíti a televízió, ahol fellép Ránki Dezső. Az este közreműködő rádiózenekart a legutóbbi karmester-verseny egyik legjobbjá, Robert Houlihan vezényli.

(k.)

Ellenségeim

Az *Ellenségeim* című amerikai tudományos-fantasztikus film forgatóterveiről tartottak kedden sajtótájékoztatót a 20th Century Fox képviselői a Hilton szállóban.

Az *Ellenségeim* forgatóterve már felvételeket készített Izlandon, s az ősszel magyarországi helyszíneken folytatódik a rögzítés. Az amerikai-magyar filmkoprodukcióban a magyar szakemberek tudását is felhasználják. A Videoton és a Novotrade RT is készít berendezéseket. Az 1985-ben már forgalomba kerülő film forgatását egy müncheni stúdióban várhatóan az év végére fejezik be.

T. I.

A rádió mellett

A PODOLINI KÍSÉRTET

Hétköznapi, józanul tárgyias világunkban olykor jólesik egy-egy romantikus történet megismerni, vagy feleleveníteni, különösen akkor, ha olyan neves szerző művéről van szó, mint Krúdy Gyula.

Talán ezért is volt időszerű húsz év távolából, némi nosztalgiaival nézni a feltámadott remek hangjátékot, a *Podolini kísértet*et, amelyet Turján György készített a regényből, és rendezett meg.

A tízrészes monstre vállalkozás összesen háromszáz perce időben is elég tág kereteket teremtett a mesének, amelyben van (a cím után úgyis kitaláljuk), kísértet, árba, szerelem, sirig tartó érzelmek, csalafintaság, álnokság, hütlenség és mégoly sok egyéb romantikus kellék. A két szálon induló, majd összefonódó és bonyolódó

történetben nem is annyira a színesen kavargó, indulatokban gazdag sztorit élvezzük, mint inkább a nagyszerű, ma is érvényes színészi alakításokat.

Felejthetetlen művészek játszottak a Krúdy-adaptációban főleg *Domján Edit* bűbajos alakítása tetszett, de Ladomerszky Margit, Pethes Ferenc, Kőműves Sándor, Kállai Ferenc, Máthé Erzsébet, Avar István, Fülöp Zsigmond — és egyáltalán a társulat minden tagja azonos lelkesedéssel, stílusosan játszott.

A szerkesztő Albert Zsuzsa a rendezővel összhangban megtalálta a történet dramaturgiai csomópontjait, ahol meg-megszakította a szálakat, érdekeltette a hallgatókat abban, hogy a folytatásra kíváncsiak várjanak.

AZ ÁR ELLEN — AZ ÁRBAN

Romantikus hevület hatja át azt a másik, nagy sodrású, hétrészes hangjátékot is, amelynek eddig több mint a fele hangzott el. Címe: *Az ár ellen — az árban*. Siklós Olga írta és rendezte a Széchenyi-ről szóló „arcképet”, természetesen az eredeti művek alapján. Nagy divat egy ideje a Naplót olvasgatni, időről időre kézbe venni. Úgy látszik, Siklós Olga is megragadta annak lehetősége, hogy a „legnagyobb magyar” portréját most minden eddiginél teljesebb dokumentumok alapján megfesthesse. Széchenyi életrajza amúgy is bővelkedik a kalandos fordulatokban. Eseményekben. Még inkább gazdag szellemi tartalma, jelleme. Magyarságtudatának, forradalmi elkötelezettségének áradó szenvedélye ma is példa, akárcsak emberi nagysága, lelki tisztasága, állandó önellenőrző vizsgálódása.

DETEKTÍVEK SZABADNAPJA

Könnyű kis délutáni krimi kínált a Délutáni Rádiószínház *Detektívek szabadnapja* címmel. Tauno Yliruisi színművéből Sós György készített hangjátékot. A kriminek induló történetben minden eszköz látszólag ezt a műfajt szolgálta — ám a végére kiderül, nem is annyira detektívregényről, mint annak paródiájáról van szó.

Még az úgynevezett „beszélő” nevek — Lincola, Manlaci stb. — is arra utalnak, könnyed gúnyolódást hallunk a műfaj fölött. S ebben a játékosságban a rendező Tasnádi Mártonnak nagy segítségére voltak a vídám kedvű színészek, első sorban a főfelügyelővé előlépni kívánó felügyelő alakító Kállai Ferenc. Vajda László, Ince József, Kalocsay Miklós és Horesnyi László egymástól jól eltérő

hangszínt alkalmazva, a detektívek különböző fajtait tesztelték meg.

Mégsem éreztük teljesnek a játék örömet. A rádióban — nehéz elhinni, de így van — a krimi hatása kisebb, mint a televízióban; a látvány hiánya alig pótolható. A tévében ugyanis látjuk, hogy a hulla hátából kiáll egy tör, és egyetlen szót sem kell mondania senkinek ehhez. A rádióban viszont valamelyik színésznek be kell jelentenie, hogy a hulla hátában van egy tör... És ez az elmesélés a dolgoknak nem ugyanaz, mint az azonnali megmutatása. Az elmondás pedig árt a kriminek, lassítja folyamatát, gyermekdedé teheti. Ezáltal a naivitásra bizonyos fokig szükség volt, lévén paródiáról szól.

Hary Márta

Júniusi színházi előzetes

Június ugyan már a színházi évad végét jelzi (legtöbb színházunk a hónap közepé táján be is zárja kapuit), a színházkedvelők azonban ebben az időszakban sem maradnak érdekes események nélkül.

A hónap elején folytatódna például az országos színházi találkozó vendégjátékai. A vidéki társulatok közül a *Vígszínházban* szerepel 2-án a székesfehérvári *Vörösmarty Színház*, *Tennessee Williams: A vágy vilamosa* című drámájával, a női főszerepben a színpadon régen látott *Torday Terivel*. 2-án és 12-én a *miskolciak* lépnek fel, *Az ember tragédiája* és a *Rómeó és Júlia* szerepel műsorukon. Június 5-én és 6-án a *kaposváriak* *Bulgakov: A Mester és Margarita* című játékát, 7-én a *Hamletet*, 8-án *Molnár Ferenc Liliom* című darabját, 9-én és 10-én a *Filmcsillag* című operettet, 10-én délután és délután pedig a *Diótörő* című gyermekdarabot játsszák, ugyancsak a *Vígszínházban*. A *Pesti Színház* június 1-én a *Nyír-egyháziak* *Albee* előadásának (*Nem félünk a farkastól*) ad otthont, 10-én a *veszprémi* *Zilahy Lajos Zenebohócok* című darabját játsszák, 11-én pedig *Füst Milán*-ösbemutatót láthatunk tőlük: *Az árvák* című drámát. Szintén *veszprémi* előadás, de már az *Operettszínházban*, június 1-én,

Dürrenmatt: A fizikusok című játéka. S ha már a vendégjátékoknál tartunk, megemlíthetjük, hogy az *Operettben* egy estén — június 4-én — fellép a *Holland Nemzetközi Néptánc Színház*.

Amint véget ér a kőszínházi évad, megkezdődik a nyári szezon. A fővárosban a *Hild-udvaron* lesznek az első előadások: a *Játékszín* vendégszerepel június 14-től, a *Hyppolit*, a *lakáj* című vígjátékkal, összesen tizenkét estén. A *Városmajori Színpad* a tavalyi sikert újítja fel: az *Uraim, csak egymás után!* című bohózatot 28-ától játsszák, s a főbb szerepekben *Galambos Erzsébet*, *Haumann Péter*, *Rátonyi Róbert*et, *Cseke Péter*et, *Felföldi Anikót* láthatjuk. Új bemutató viszont a *Budai Parkszínpadon* a *Rocksínház* produkciója: 21-én kerül színre a vidéken már „előjátszott” *A krónika*, *Miklós Tibor—Kocsák Tibor—Kemény Gábor* rockoperája, *Szakácsi Sándor*, *Kovács Kriszta*, *Nagy Anikó*, *Szolnoki Tibor* felléptével. S újdonsággal jelentkezik a *Kőrszínház* is természetesen: az idén a közismert kínai klasszikus regény, a *Szép asszonyok egy gazdag házban* színpadi változatával jelentkezik, először június 29-én.

Megkezdődnek a vidéki szabadtéri események is.

Horizont

— A *Holland Nemzetközi Néptáncszínház* vendégszerepel június 4-én este hét órákor a Fővárosi Operettszínházban. Jegyek a Táncfórumnál (Budapest I., Corvin tér 8.) kaphatók.

— A *Szép művészeti Múzeum* Goyától Toulouse-Lautrecig című grafikai kiállítása az eredeti tervtől eltérően július 6-án nyílik meg. Az a táj három évszázad grafikus művészetében című kiállítás június 25-ig látható.

Kisvárdán már június 1-én és 2-án tartanak előadásokat: a *debrecei színház* először egy operaműsorral lép fel (*Parasztbecsület — Bajazétok*), majd *Szirmai Albert: Mágán Miska* című operettjét játsszák. Utánuk a *békéscsabaiak* *Eisemann Mihály: Bástyasétány '77* című operettjét játsszák, június 7-én. 10-én a *Magyar Színház* „felölt” *Lúdas Matyi*-előadása, 11-én a *Népszínház* *En és a kisöcsém* című zenés produkciója kerül színre. Fellépnek még a *szolnokiak* 17-én és 18-án az *Egy szerelem három éjszakája* című musicallel és színre kerül — június 25-én — *Sütő András Nagyenyei fügevirág* című önéletrajzi összeállítás.

A hónap végén nyit az *Agria Játékszín* is. Először *Bornemissza Péter Magyar Elektrájt* játsszák, *Almási Éva*, *Szirtes Ági*, *Reviczky Gábor* és mások felléptével, június 28-tól, az egri *Vár Romkertjében*. Pécsen a *Nyári Színház* június 20-án nyit, a tavalyi sikerrel: a *La Mancha lovagja* kerül színre a *Tettyei Romoknál*. 27-től négy estén a *Prágai Balett* vendégszerepel a *Szabadtéri Táncszínen*, az *Anna Udvarban* pedig szintén egy múlt nyári produkció, a *Danaidák* című kamarabalett kerül felújításra, 29-én.

— A *Danuvia Gorkij Művelődési Központ* brigádklubja a TIT budapesti szervezettel és az AKV-val irodalmi délutánt rendez május 30-án a művelődési központban. Közreműködik *Czine Mihály* egyetemi tanár. *Dobos László* író *Pozsonyból*, *Fehér Ferenc* költő és *Glon Nándor* író *Újvidékről*, valamint *Faragó Laura* népdalénekes.

— *Felújították* a szennyei alkotóházát. A Művészeti Alap tulajdonában levő egykori Bezerédy-kastély júniustól áll az alkotóművészek rendelkezésére.

— A *Radnóti-pályázat* eredményhirdetése május 31-én, csütörtökön lesz a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A kiállításon 31 alkotó 45 művét mutatják be, a grafikai alkotások túlnyomó többsége Radnóti-vers illusztrációja.

— *Dabason*, az orvosi rendelő előtti téren *Tóth Juli* szobrászművész alkotását állították fel, Cegléden pedig *Perczel Mór*nak, az 1848-as szabadságharc híres honvédtábornokának állítanak emléket. Az egész alakos bronzszobor *Konyorcsik János* szobrászművész műalkotása — az első *Perczel Mór*-emlékmű lesz az országban.

A Szabadsajtó úti Budapest Kiállítóteremben Polony Elemér, Amerikában élő, magyar származású festőművész mutatkozik be május-júniusban. Az egykori Rudnay-tanítvány elsősorban a mitológiai témák iránt érdeklődik, amelyek keretében napjaink emberi problémáiról vall allegorikus-szimbolikus céllal. Képünkön a *Csallószónóta* című kompozíció